

Hur många hullingar lämnade Alliansen?

Svenska Dagbladet den 2 maj 2015

Vissa politiska förändringar kan sägas vara försedda med hullingar: De är svåra att ta tillbaka när de väl genomförts. Exempelvis är det enklare att starta en ny myndighet än att lägga ner en, eftersom existerande myndigheter har anställda som kan ägna arbetstid åt att motivera sin samhällsnyttighet.

Liberaliseringar kan också ha hullingar. Taximonopolets avskaffande på 1980-talet gjorde det svårt att vrida klockan tillbaka eftersom utbudet ökade till gagn för konsumenterna. Regeringar som varaktigt vill förändra samhället, gör således klokt i att genomföra reformer med hullingar.

Regeringen Bildt som tillträdde 1991 lyckades relativt väl. Trots att den satt när mandatperioden var tre år, och trots att den var en minoritetsregering beroende av det inte genomseriösa partiet Ny demokrati, genomfördes många förändringar som präglar samhället än idag. När statliga företag väl privatiserats är det politiskt svårt att socialisera dem igen. Få vill idag förbjuda vinstdrivande arbetsförmedlingar och därmed utplåna hela bemanningsbranschen. Hullingarna för friskolereformen prövas hårt i detta nu, men få menar att valfriheten helt bör slopas.

Mot denna bakgrund är det intressant att fundera kring de långsiktiga effekterna av Alliansens maktinnehav 2006–2014. Jämfört med regeringen Bildt var förutsättningarna bättre. Mandatperioderna är numera fyra år och den första alliansregeringen hade egen majoritet i riksdagen. Många av alliansregeringens förändringar lär onekligen bli svåra att reversera: Rutavdraget har blivit synnerligen populärt, och vilken framtida regering skulle vilja göra de så kallade Attefallshusen olagliga?

I tyngre ekonomiska frågor är det dock tveksamt hur väl alliansen lyckades. Skatternas andel av BNP sänktes rejält, och jobbskatteavdraget blev populärt. Men det finns gott om skattesatser att höja för den nuvarande rödgröna regeringen. Om bara några år kan den kvarvarande effekten av jobbskatteavdraget mycket väl vara ett krångligare och mer progressivt skattesystem.

På arbetsmarknaden – som skulle vara Alliansens paradgren – är facit ännu skralare. Före detta finansminister Anders Borg har numera klargjort att regeringen borde ha gjort mer för att skapa en flexibel arbetsmarknad. Folkpartister och centerpartister som ofta upplevde att det var Borgs finansdepartement som bromsade strukturreformerna, tycker nog att det är en senkommen insikt.

Fredrik Reinfeldt är utan tvekan stolt över att han blev omvald som borgerlig statsminister. Men när dammet lagt sig tyder mycket på att regeringen Bildt liberaliserade Sverige mer på tre år än vad Reinfeldts regeringar gjorde på åtta.

Andreas Bergh

Docent och välfärdsvetare vid Institutet för Näringslivsforskning och Ekonomihögskolan i Lund.